HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

19 noiembrie 2020*

„Trimitere preliminară – Libera circulație a mărfurilor – Organizarea comună a piețelor în sectorul inului și al cânepii – Derogări – Protecția sănătății publice – Legislație națională care limitează prelucrarea industrială și comercializarea cânepii numai la fibre și la semințe – Canabidiol (CBD)”

În cauza C-663/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de cour d’appel d’Aix-en-Provence (Curtea de Apel din Aix-en-Provence, Franța), prin decizia din 23 octombrie 2018, primită de Curte la 23 octombrie 2018, în procedura penală împotriva

B S,

C A,

cu participarea:

Ministère public,

Conseil national de l’ordre des pharmaciens,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul M. Vilaras, președinte de cameră, domnii N. Piçarra, D. Šváby și S. Rodin (raportor) și doamna K. Jürimäe, judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: doamna V. Giacobbo, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 23 octombrie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru B S, de X. Pizarro și I. Metton, avocats;

– pentru C A, de E. van Keymeulen, M. De Vallois, A. Vey și L.-M. De Roux, avocats;

– pentru guvernul francez, de A.-L. Desjonquères, C. Mosser și R. Coesme, în calitate de agenți;

– pentru guvernul elen, de G. Kanellopoulos și A. Vasilopoulou, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: franceza.

– pentru Comisia Europeană, de A. Lewis, M. Huttunen și M. Kaduczak, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 14 mai 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 34 și 36 TFUE, a Regulamentului (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului (JO 2013, L 347, p. 608), a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO 2013, L 347, p. 671).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri penale inițiate în Franța împotriva lui B S și a lui C A, în legătură cu comercializarea și cu distribuția unor țigări electronice cu ulei de cânepă.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

SA și notele explicative ale SA

– *SA*

3 Consiliul de Cooperare Vamală, devenit Organizația Mondială a Vămilor (OMV), a fost instituit prin Convenția pentru înființarea unui Consiliu de Cooperare Vamală, încheiată la Bruxelles la 15 decembrie 1950. Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor (denumit în continuare „SA”) a fost elaborat de OMV și instituit prin Convenția internațională privind Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor, încheiată la Bruxelles la 14 iunie 1983 și aprobată, împreună cu protocolul de modificare a acesteia din 24 iunie 1986, în numele Comunității Economice Europene, prin Decizia 87/369/CEE a Consiliului din 7 aprilie 1987 (JO 1987, L 198, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 3, p. 199) (denumită în continuare „Convenția privind SA”).

4 Poziția 2932 din Nomenclatura SA, care figurează în capitolul 29 din aceasta, intitulat „Produse chimice organice”, are următorul cuprins:

Nr. poziției	Codul SA	Descrierea mărfurilor
[…]		[…]
29.32		Compuși heterociclici care conțin ca heteroatom(i) numai oxigen
[…]		[…]
		– Altele
	2932.95	– – Tetrahidroxocanabinoli (toți izomerii)
		– – Altele

5 Se încadrează la poziția 5701 din Nomenclatura SA, devenită poziția 5302 din aceasta, „Cânep[a] (*Cannabis sativa* L.) brută sau procesată, dar nefilată; câlți și deșeuri din cânepă (inclusiv deșeuri din fire și destrămătură)”.

– *Notele explicative ale SA*

6 Notele explicative ale SA sunt elaborate în cadrul OMV în conformitate cu dispozițiile Convenției privind SA.

7 Nota referitoare la capitolul 29 din Nomenclatura SA prevede:

„Capitolul 29 nu cuprinde, în principiu, decât compuși cu compoziție chimică definită, prezentați izolat […] Un compus cu compoziție chimică definită, prezentat izolat, este o substanță constituită dintr-o specie moleculară (de exemplu ionică sau covalentă) a cărei compoziție este definită de un raport constant între elementele sale și care poate fi reprezentată de o diagramă structurală unică. […] Acești compuși pot conține impurități.”

8 Potrivit notei referitoare la poziția 5302 din Nomenclatura SA, această poziție acoperă:

„1) Cânepa brută, așa cum a fost recoltată, egrenată sau nu.

2) Cânepa topită, ale cărei fibre dezlipite parțial de puzderie aderă încă la aceasta.

3) Cânepa melițată, adică mănunchiurile de fibre (filamente textile), separate de plantă prin melițare, care depășesc uneori lungimea de 2 m.

4) Cânepa pieptănată sau altfel prelucrată pentru filare (dar nefilată), prezentată de obicei sub formă de benzi sau pretort.

5) Câlți și deșeuri de cânepă, care provin în general de la melițare și mai ales de la pieptănare, precum și deșeurile din fibre de cânepă strânse în special în cursul filării sau al țeserii, precum și materialul fibros obținut prin destrămarea sforilor, frânghiilor, cârpelor etc. Aceste deșeuri sunt cuprinse aici chiar dacă pot fi utilizate la filare (prezentate sau nu sub formă de benzi sau de pretort) sau dacă pot fi utilizate numai ca materiale de umplutură, pentru călăfătuire, la fabricarea hârtiei etc.”

Convenția unică

9 Convenția unică privind stupefiantele din 1961, astfel cum a fost modificată prin Protocolul din 1972 de modificare a Convenției unice asupra stupefiantelor din 1961, încheiată la New York la 30 martie 1961 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 520, nr. 7515, denumită în continuare „Convenția unică”), prevede la articolul 1:

„1. În afară de alte indicații exprese contrare sau în afară de cazul în care contextul cere o altă alternativă, definițiile care urmează se aplică tuturor dispozițiilor prezentei convenții:

[…]

b) Termenul canabis înseamnă vârful florifer sau fructifer al canabisului (exceptând semințele și frunzele care nu sunt însoțite de vârfurile ramurilor) și a cărui rășină nu a fost extrasă, oricare ar fi întrebuințarea lor.

c) Expresia plantă de canabis înseamnă toate plantele de genul canabis.

[…]

j) Termenul stupefiant înseamnă toate substanțele din tabelele I și II, fie că sunt naturale sau sintetice.

[…]”

10 Lista stupefiantelor din tabelul I din aceeași convenție cuprinde canabisul, rășina de canabis, extractele și tincturile de canabis.

Convenția privind substanțele psihotrope

11 Convenția din 1971 privind substanțele psihotrope, încheiată la Viena la 21 februarie 1971 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1019, nr. 14956, denumită în continuare „Convenția privind substanțele psihotrope”), prevede la articolul 1 litera e):

„În afară de o indicație expresă sau în cazul în care contextul impune să fie altfel, expresiile următoare din prezenta convenție au semnificațiile arătate mai jos:

[…]

e) Expresia substanță psihotropă se referă la orice substanță, fie că este de origine naturală, fie de origine sintetică, sau la orice produs natural din tabelele I, II, III sau IV [din prezenta convenție].”

Dreptul Uniunii

Decizia-cadru 2004/757/JAI

12 Decizia-cadru 2004/757/JAI a Consiliului din 25 octombrie 2004 de stabilire a dispozițiilor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor și sancțiunile aplicabile în domeniul traficului ilicit de droguri (JO 2004, L 335, p. 8, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 66) prevede la articolul 1:

„În sensul prezentei decizii-cadru:

(1) «drog» înseamnă oricare dintre substanțele reglementate de următoarele convenții ale Organizației Națiunilor Unite:
   (a) [Convenția unică];
   (b) [Convenția privind substanțele psihotrope]. Sunt incluse, de asemenea, substanțele supuse controlului în conformitate cu Acțiunea Comună 97/396/JAI din 16 iunie 1997[, întemeiată pe articolul K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană] privind schimbul de informații, evaluarea riscurilor și controlul noilor droguri sintetice [(JO 1997, L 167, p. 1)]."

13 Potrivit articolului 2 alineatul (1) litera (a) din Decizia-cadru 2004/757, fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a garanta că următoarele fapte intenționate sunt pedepsite atunci când sunt săvârșite fără drept: producerea, fabricarea, extragerea, prepararea, oferirea, comercializarea, distribuirea, vânzarea, livrarea în orice condiții, intermedierea, expedierea, expedierea în regim de tranzit, transportul, importul sau exportul de droguri. Articolul 2 alineatul (2) din această decizie-cadru precizează că faptele menționate la articolul 2 alineatul (1) nu sunt incluse în domeniul de aplicare al acestei decizii-cadru în cazul în care sunt săvârșite exclusiv pentru consumul personal al autorilor acestora, astfel cum este definit de legislația internă.

Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen

14 Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune (JO 2000, L 239, p. 19, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 183), semnată la Schengen la 19 iunie 1990 și intrată în vigoare la 26 martie 1995 (denumită în continuare „Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen"), face parte din acquis-ul Schengen, astfel cum este menționat la articolul 1 alineatul (2) din Decizia 1999/435/CE a Consiliului din 20 mai 1999 privind definirea acquis-ului Schengen în scopul stabilirii, în conformitate cu dispozițiile relevante din Tratatul de instituire a Comunității Europene și Tratatul privind Uniunea Europeană, a temeiului juridic pentru fiecare din dispozițiile sau deciziile care constituie acquis-ul (JO 1999, L 176, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 91).

15 Articolul 71 alineatul (1) din această convenție prevede că părțile contractante se angajează, cu privire la vânzarea directă sau indirectă de substanțe narcotice și de substanțe psihotrope de orice fel, inclusiv canabis, și la deținerea acestor produse și substanțe în vederea vânzării sau exportului, să adopte, în conformitate cu convențiile existente ale Organizației Națiunilor Unite, toate măsurile necesare pentru a preveni și a pedepsi traficul ilegal de substanțe narcotice și de substanțe psihotrope.

Regulamentul nr. 1307/2013

16 Articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1307/2013 prevede:

„Prezentul regulament stabilește:

(a) norme comune privind plățile acordate direct fermierilor în cadrul schemelor de sprijin enumerate în anexa I (denumite în continuare «plăți directe»);”.

17 Potrivit articolului 4 alineatul (1) litera (d) din acest regulament:

„În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

[…]

(d) «produse agricole» înseamnă produsele, cu excepția produselor pescărești, enumerate în anexa I la tratate, precum și bumbacul.”

18 Articolul 32 alineatul (6) din regulamentul menționat prevede:

„Suprafețele utilizate pentru producția de cânepă constituie hectare eligibile numai în cazul în care conținutul de tetrahidrocanabinol din soiurile utilizate nu depășește 0,2 %.”

19 Articolul 35 alineatul (3) din același regulament prevede:

„În vederea protejării sănătății publice, Comisia [Europeană] este împuternicită să adopte acte delegate, în conformitate cu articolul 70, prin care să se stabilească norme prin care să se condiționeze acordarea plăților de utilizarea semințelor certificate de anumite soiuri de cânepă și procedura pentru determinarea soiurilor de cânepă și pentru verificarea conținutului lor de tetrahidrocanabinol menționat la articolul 32 alineatul (6).”

Regulamentul nr. 1308/2013

20 Articolul 1 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 1308/2013 prevede:

„(1) Prezentul regulament instituie o organizare comună a piețelor pentru produsele agricole, care înseamnă toate produsele enumerate în anexa I la tratate, cu excepția produselor din pescuit și din acvacultură, astfel cum sunt definite în actele legislative ale Uniunii care reglementează organizarea comună a piețelor produselor din pescuit și din acvacultură.

(2) Produsele agricole, astfel cum sunt definite la alineatul (1), se împart în următoarele sectoare enumerate în părțile respective din anexa I:

[…]

(h) in și cânepă, partea VIII;

[…]”

21 Partea VIII din anexa I la regulamentul respectiv menționează în lista produselor prevăzute la articolul 1 alineatul (2) din acesta, printre altele, „Cânepă (*Cannabis sativa* L.) brută sau procesată, dar nefilată; câlți și deșeuri din cânepă (inclusiv deșeuri din fire și destrămătură)”.

22 Articolul 189 din regulamentul respectiv, care cuprinde dispoziții speciale referitoare la importurile de cânepă, prevede:

„(1) Produsele următoare pot fi importate în Uniune numai dacă se respectă următoarele condiții:

(a) cânepa brută care intră sub incidența codului NC 5302 10 00, care îndeplinește condițiile stabilite la articolul 32 alineatul (6) și la articolul 35 alineatul (3) din Regulamentul [nr. 1307/2013];

(b) semințele de soiuri de cânepă încadrate la codul NC ex 1207 99 20, destinate însămânțării, însoțite de dovada că nivelul de tetrahidrocanabinol al soiului respectiv nu este mai ridicat decât cel stabilit în conformitate cu articolul 32 alineatul (6) și cu articolul 35 alineatul (3) din Regulamentul [nr. 1307/2013];

(c) semințele de cânepă, altele decât cele destinate însămânțării, încadrate la codul NC 1207 99 91 și care sunt importate numai de către importatori autorizați de statul membru, pentru a garanta că acestea nu sunt destinate însămânțării.

(2) Prezentul articol nu aduce atingere dispozițiilor mai restrictive adoptate de statele membre, conform [Tratatului FUE] și obligațiilor care decurg din [Acordul privind agricultura (JO 1994, L 336, p. 22), care figurează în anexa 1 A la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (JO 1994, L 336, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 28), aprobat în numele Comunității Europene prin articolul 1 alineatul (1) prima liniuță din Decizia 94/800/CE a Consiliului din 22 decembrie 1994 privind încheierea, în numele Comunității Europene, referitor la domeniile de competența sa, a acordurilor obținute în cadrul negocierilor comerciale multilaterale din Runda Uruguay (1986-1994) (JO 1994, L 336, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 3).”

Dreptul francez

Codul sănătății publice

23 Articolul L. 5132-1 din code de la santé publique (Codul sănătății publice), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumit în continuare „Codul sănătății publice”), prevede:

„Sunt considerate substanțe otrăvitoare:

[…]

2° Substanțele stupefiante;

3° Substanțe psihotrope;

[…]

Prin «substanțe» se desemnează elementele chimice și compușii lor, în stare naturală sau produse industrial, care conțin orice aditiv necesar pentru introducerea lor pe piață.

[…]”

24 Articolul L. 5132-8 primul paragraf din Codul sănătății publice prevede:

„Producerea, fabricarea, transportul, importul, exportul, deținerea, oferta, cesiunea, achiziționarea și utilizarea de plante, de substanțe sau de preparate clasificate ca otrăvitoare sunt supuse unor condiții definite prin decrete ale Conseil d'État [Consiliul de Stat, Franța]."

25 Articolul R. 5132-86 alineatele 1 și 2 din Codul sănătății publice prevede:

„I. – Sunt interzise producerea, fabricarea, transportul, importul, exportul, deținerea, oferirea, cedarea, achiziționarea sau folosirea:

1° Canabisului, a plantei și a rășinii sale, a produselor care îl conțin sau a celor care sunt obținute din canabis, din planta sau din rășina sa;

2° Tetrahidrocanabinolilor, cu excepția delta-9-tetrahidrocanabinolului, a esterilor, a eterilor, a sărurilor acestora, precum și a sărurilor derivatelor citate anterior și a produselor care le conțin.

II. – Pot fi acordate derogări de la dispozițiile prevăzute mai sus în scopul cercetării și al controlului, precum și al fabricării derivatelor autorizate de directorul general al Agence nationale de sécurité du médicament et des produits de santé [Agenția Națională pentru Siguranța Medicamentelor și a Produselor de Sănătate, Franța].

Cultivarea, importul, exportul și utilizarea industrială și comercială a soiurilor de canabis lipsite de proprietăți stupefiante sau a produselor care conțin astfel de soiuri pot fi autorizate, la propunerea directorului general al agenției, prin ordin al miniștrilor responsabili de agricultură, de vămi, de industrie și de sănătate."

Ordinul din 22 august 1990

26 Articolul 1 din arrêté du 22 août 1990, portant application de l'article R. 5132-86 du code de la santé publique pour le cannabis (Ordinul din 22 august 1990 de punere în aplicare a articolului R. 5132-86 din Codul sănătății publice pentru canabis) (JORF din 4 octombrie 1990, p. 12041), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumit în continuare „Ordinul din 22 august 1990"), prevede:

„În sensul articolului R. 5181 din codul menționat mai sus, sunt autorizate cultivarea, importul, exportul și utilizarea industrială și comercială (fibre și semințe) a soiurilor de *Cannabis sativa* L. care îndeplinesc următoarele criterii:

– conținutul de delta-9-tetrahidrocanabinol din aceste soiuri nu este mai mare de 0,20 %;

– determinarea conținutului de delta-9-tetrahidrocanabinol și prelevarea de eșantioane în vederea acestei determinări sunt efectuate potrivit metodei [Uniunii] prevăzute în anexă.

[…]"

Circulara din 23 iulie 2018

27 În circulaire du ministère de la Justice, du 23 juillet 2018, ayant pour objet le régime juridique applicable aux établissements proposant à la vente au public des produits issus du cannabis (coffee shops) [Circulara Ministerului Justiției din 23 iulie 2018 având ca obiect regimul juridic aplicabil

instituțiilor care oferă spre vânzare publicului produse obținute din canabis (coffee-shopuri)] (2018/F/0069/FD2) (denumită în continuare „Circulara din 23 iulie 2018”), Ordinul din 22 august 1990 este interpretat după cum urmează:

„Cultura cânepii, importul, exportul și utilizarea acesteia sunt autorizate numai dacă:

– planta provine din unul dintre soiurile de *cannabis sativa* L. prevăzute de Ordinul [din 22 august 1990],

– sunt utilizate numai fibrele și semințele plantei,

– planta are ea însăși un conținut de delta9-tetrahidrocanabinol mai mic de 0,20 %.

Contrar argumentului prezentat uneori de unitățile care oferă spre vânzare produse pe bază de canabidiol, conținutul autorizat de delta9-tetrahidrocanabinol de 0,20 % se aplică plantei de canabis, iar nu produsului finit rezultat din aceasta.

[…]

Trebuie precizat că canabidiolul se găsește în principal în frunzele și în florile plantei, iar nu în fibre și în semințe. În consecință, în stadiul legislației aplicabile, extragerea canabidiolului în condiții conforme cu Codul sănătății publice nu pare posibilă.

[…]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

28 B S și C A sunt foștii administratori ai Catlab SAS, o societate înființată în anul 2014 pentru comercializarea de Kanavape, de kituri alpha-cat pentru a analiza calitatea canabidiolului (denumit în continuare „CBD”) și de ulei de cânepă. Kanavape este o țigară electronică al cărei lichid conține CBD și a cărei distribuire trebuia efectuată prin intermediul internetului și al unei rețele de vânzători de țigări electronice. CBD este extras în general din „*cannabis sativa*” sau „cânepă”, întrucât acest soi conține în mod natural un procent ridicat de CBD și un procent scăzut de tetrahidrocanabinol (denumit în continuare „THC”).

29 CBD utilizat în Kanavape a fost produs în Republica Cehă prin utilizarea în întregime a plantei de *cannabis sativa*, care fusese și ea cultivată *in situ*. CBD a fost importat în Franța de Catlab, care l-a ambalat în cartușe de țigări electronice.

30 În urma unei campanii de comunicare pentru a promova lansarea produsului Kanavape desfășurate de Catlab în anul 2014, a fost deschisă o anchetă și a fost sesizată Agence nationale de sécurité du médicament et des produits de santé (Agenția Națională pentru Siguranța Medicamentelor și a Produselor de Sănătate, ANSM).

31 Laboratorul ANSM a analizat cartușe de Kanavape prezentate pe piață și, deși s-au putut constata diferențe notabile în ceea ce privește conținutul de CBD din aceste cartușe, nivelul de THC prezent în produsele examinate era întotdeauna inferior pragului legal admis. În luna iulie a anului 2016, în urma reuniunii Comisiei pentru stupefiante și psihotrope, ANSM a comunicat că nu considera Kanavape un „medicament”.

32 Prin hotărârea din 8 ianuarie 2018, tribunal correctionnel de Marseille (Tribunalul Corecțional din Marsilia, Franța) a stabilit, printre altele, că B S și C A sunt vinovați de săvârșirea mai multor infracțiuni, printre care încălcări ale legislației privind substanțele otrăvitoare. Reclamanții din litigiul

principal au fost condamnați la 18 și, respectiv, la 15 luni de închisoare cu suspendare, precum și la 10 000 de euro amendă fiecare. Pe plan civil, aceștia au fost obligați în solidar la plata sumei de 5 000 de euro pentru repararea prejudiciului suferit de Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (Consiliul Național al Ordinului Farmaciștilor) (CNOP) și a sumei de 600 de euro în temeiul code de procédure penal (Codul de procedură penală).

33 Reclamanții din litigiul principal au declarat apel împotriva acestei hotărâri la cour d'appel d'Aix-en-Provence (Curtea de Apel din Aix-en-Provence, Franța) la 11 și, respectiv, la 12 ianuarie 2018. În fața instanței de trimitere, aceștia susțin în special că interzicerea comercializării CBD rezultat din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa este contrară dreptului Uniunii.

34 Instanța de trimitere explică faptul că nu rezultă că CBD are „efecte psihoactive recunoscute". Astfel, aceasta observă că Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a recomandat, într-un raport din anul 2017, să fie retras de pe lista produselor dopante, că CBD nu este repertoriat ca atare de Convenția unică, că ANSM a concluzionat, la 25 iunie 2015, în sensul lipsei unor date suficiente pentru a fi clasificat drept „nociv" și, în sfârșit, că expertul desemnat în cadrul anchetei penale care a condus la urmărea penală inițiată împotriva reclamanților din litigiul principal a concluzionat că acesta avea un „efect redus sau niciun efect asupra sistemului nervos central". În plus, CBD nu a fost menționat în mod expres nici în textele care au vocația de a se aplica cânepii industriale, nici în cele referitoare la canabisul stupefiant.

35 Cu toate acestea, din moment ce CBD prezent în Kanavape provine din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, acesta trebuie considerat un produs rezultat din părțile acestei plante, altele decât semințele și fibrele, a căror comercializare nu este autorizată, potrivit articolului 1 din Ordinul din 22 august 1990, astfel cum a fost interpretat prin Circulara din 23 iulie 2018.

36 În acest context, instanța de trimitere ridică problema conformității acestei dispoziții cu dreptul Uniunii, considerând că „cânepa (*cannabis sativa*) brută, meliță, scărmănată, pieptănată sau tratată în alt mod, dar nefilată; câlți și deșeuri (inclusiv destrămătură)" figurează în capitolul 57 din Nomenclatura SA la care se face trimitere în anexa I la tratate și că, prin urmare, aceasta ar trebui considerată un produs agricol, în sensul articolului 38 TFUE, care instituie o piață internă bazată pe libera circulație a mărfurilor.

37 În opinia sa, în măsura în care conținutul de THC din cânepa comercializată legal în celelalte state membre este mai mic de 0,2 %, cum este cazul în cauza principală, CBD nu poate fi calificat drept „stupefiant". Astfel, potrivit Hotărârii din 26 octombrie 1982, Wolf (221/81, EU:C:1982:363), precum și Hotărârii din 28 martie 1995, Evans Medical și Macfarlan Smith (C-324/93, EU:C:1995:84), poate primi o asemenea calificare numai produsul a cărui nocivitate este demonstrată sau general acceptată și ale cărui import și comercializare sunt interzise în toate statele membre.

38 În plus, instanța de trimitere consideră că Regulamentele nr. 1307/2013 și nr. 1308/2013 sunt aplicabile cânepii.

39 Pe de altă parte, deși articolul 189 din Regulamentul nr. 1308/2013 autorizează importul cânepii brute în anumite condiții și stabilește limitări referitoare la anumite semințe, acest articol 189 „nu aduce atingere dispozițiilor mai restrictive adoptate de statele membre conform [Tratatului FUE] și obligațiilor care decurg din [Acordul privind agricultura, care figurează în anexa 1 A la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului]".

40 În această privință, în opinia instanței de trimitere, condițiile cumulative stabilite de Curte pentru a considera o măsură națională „mai restrictivă", în sensul respectivului articol 189, ca fiind conformă cu Tratatul FUE nu sunt îndeplinite.

41 Astfel, potrivit acesteia, obiectivul privind sănătatea publică este deja luat în considerare în Regulamentul nr. 1308/2013, întrucât acest regulament își limitează domeniul de aplicare numai la soiurile care oferă garanții în ceea ce privește conținutul de substanțe psihotrope și stabilește, pe de o parte, o limitare referitoare la semințe și, pe de altă parte, un nivel de 0,2 % pentru conținutul de THC din cânepă.

42 În plus, în opinia instanței de trimitere, principiul proporționalității nu poate fi invocat, întrucât, în Circulara din 23 iulie 2018, Republica Franceză invocă, pentru a justifica interzicerea CBD de origine naturală, o interdicție care nu s-ar putea extinde la comercializarea unui CBD de sinteză cu caracteristici și efecte identice.

43 În aceste condiții, cour d'appel d'Aix-en-Provence (Curtea de Apel din Aix-en-Provence) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Regulamentele [nr. 1307/2013 și nr. 1308/2013], precum și principiul liberei circulații a mărfurilor trebuie interpretate în sensul că dispozițiile derogatorii instituite prin Ordinul din 22 august 1990 prevăd o restricție neconformă cu dreptul [Uniunii,] întrucât limitează cultivarea cânepii, prelucrarea sa industrială și comercializarea sa doar la fibre și la semințe?"

Cu privire la întrebarea preliminară

44 Deși instanța de trimitere vizează, în textul întrebării sale, limitarea „cultivării cânepii, a prelucrării sale industriale și a comercializării sale doar la fibre și la semințe", din înseși explicațiile acesteia reiese că întrebarea adresată poate prezenta relevanță pentru cauza principală numai în măsura în care vizează conformitatea cu dreptul Uniunii a unei reglementări naționale care interzice comercializarea CBD atunci când acesta este extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu doar din fibre și din semințe.

45 Prin urmare, este necesar să se considere că, prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Regulamentele nr. 1307/2013 și nr. 1308/2013, precum și articolele 34 și 36 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale în măsura în care interzice comercializarea CBD atunci când acesta este extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu doar din fibre și din semințe.

Cu privire la interpretarea Regulamentelor nr. 1307/2013 și nr. 1308/2013

46 Domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1308/2013 este definit la articolul 1 alineatul (1) din acesta în sensul că instituie o organizare comună a piețelor pentru produsele agricole, care înseamnă toate produsele enumerate în anexa I la tratate, cu excepția produselor din pescuit și din acvacultură, astfel cum sunt definite în actele legislative ale Uniunii care reglementează organizarea comună a piețelor produselor din pescuit și din acvacultură.

47 Atunci când dispozițiile Regulamentului nr. 1307/2013 fac referire la produsele agricole, ele vizează, potrivit articolului 4 alineatul (1) litera (d) din acesta, produsele, cu excepția produselor pescărești, enumerate în anexa I la tratate, precum și bumbacul.

48 În această privință, trebuie precizat că anexa I la tratate, la care fac trimitere aceste dispoziții, cuprinde, printre altele, o referință la poziția 5701 din Nomenclatura SA, devenită poziția 5302 din aceasta. Se clasifică la această poziție „cânepa (*cannabis sativa*) brută, dărăcită, scărmănată, pieptănată sau tratată în alt mod, dar netoarsă; câlți și deșeuri (inclusiv scame)".

49 Potrivit notelor explicative ale SA, care contribuie în mod semnificativ la interpretarea domeniului de aplicare al diferitor poziții tarifare, fără a avea însă forță juridică obligatorie (Hotărârea din 13 septembrie 2018, Vision Research Europe, C-372/17, EU:C:2018:708, punctul 23), poziția 5302 acoperă „[c]ânepa brută, așa cum a fost recoltată, egrenată sau nu”, „[c]ânepa topită, ale cărei fibre dezlipite parțial de puzderie aderă încă la aceasta”, „[c]ânepa melițată, adică mănunchiurile de fibre (filamente textile), separate de plantă prin melițare, care depășesc uneori lungimea de 2 m”, „[c]ânepa pieptănată sau altfel prelucrată pentru filare (dar nefilată), prezentată de obicei sub formă de benzi sau pretort” și „[c]âlți și deșeuri de cânepă”.

50 C A a susținut, fără a fi contrazis de celelalte părți interesate din procedura din fața Curții, că CBD în discuție în litigiul principal era extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa prin procedeul de extracție cu dioxid de carbon (CO_2).

51 Astfel, acest produs nu constituie, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 35 din concluziile sale, nici cânepă brută, din moment ce nu provine din recoltare, nici cânepă topită sau melițată, sau mănunchiul, întrucât procedeul de extracție nu implică separarea fibrelor de restul plantei.

52 Contrar celor susținute de reclamanții din litigiul principal, trebuie să se considere, în consecință, că CBD extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa nu poate fi considerat ca încadrându-se la poziția 5701 din Nomenclatura SA, devenită poziția 5302 din aceasta, menționată în anexa I la tratate.

53 În aceste condiții, este necesar să se observe că capitolul 29 din Nomenclatura SA cuprinde substanțele chimice organice și că poziția 2932 din aceasta reia compușii heterociclici care conțin ca heteroatom(i) numai oxigen, din care face parte în special THC, un canabinoid cum este CBD.

54 Potrivit notelor explicative ale SA, sunt cuprinși în capitolul 29 din Nomenclatura SA compuși cu compoziție chimică definită, prezentați izolat, acești compuși fiind substanțe constituite dintr-o specie moleculară a cărei compoziție este definită de un raport constant între elementele sale, care pot fi reprezentate de o diagramă structurală unică și pot conține impurități.

55 Astfel, întrucât produsul în discuție în litigiul principal este prezentat într-un asemenea mod încât nu cuprinde niciun alt compus decât CBD, cu excepția impurităților, acesta se încadrează la poziția 2932 din Nomenclatura SA.

56 Din considerațiile de mai sus rezultă că, întrucât lista produselor agricole prevăzute în anexa I la tratate nu menționează poziția 2932 din Nomenclatura SA, CBD prezent în planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa nu poate fi considerat un produs agricol și, prin urmare, nu poate fi considerat un produs vizat de Regulamentele nr. 1307/2013 și nr. 1308/2013.

57 Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 36 din concluziile sale, numai produsele care figurează la articolul 4 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 1307/2013 și la articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 sunt vizate de acestea.

58 În aceste condiții, trebuie să se concluzioneze că Regulamentele nr. 1307/2013 și nr. 1308/2013 trebuie interpretate în sensul că nu se aplică în privința CBD.

Cu privire la interpretarea articolelor 34 și 36 TFUE

59 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, întrucât nocivitatea stupefiantelor, inclusiv a celor pe bază de cânepă, cum este canabisul, este general acceptată, comercializarea acestora este interzisă în toate statele membre, făcând excepție comerțul strict controlat pentru o utilizare în scopuri medicale și științifice (Hotărârea din 16 decembrie 2010, Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, punctul 36).

60 Această situație juridică este conformă cu diferite instrumente internaționale la care statele membre au cooperat sau au aderat, precum Convenția unică și Convenția privind substanțele psihotrope. Măsurile prevăzute de acestea au fost ulterior consolidate și completate prin Convenția Organizației Națiunilor Unite contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, încheiată la Viena la 20 decembrie 1988 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1582, nr. 1-27627), la care sunt părți toate statele membre, precum și Uniunea. Situația juridică menționată este justificată și în raport cu dreptul Uniunii, mai precis cu Decizia-cadru 2004/757 și cu articolul 71 alineatul (1) din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 decembrie 2010, Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, punctele 37-40).

61 Din cele de mai sus rezultă că stupefiantele care nu se află într-un circuit strict supravegheat de autoritățile competente pentru a fi utilizate în scopuri medicale și științifice intră, prin însăși natura lor, sub incidența unei interdicții de import și de comercializare pe teritoriul tuturor statelor membre (Hotărârea din 16 decembrie 2010, Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, punctul 41).

62 Întrucât este interzisă introducerea în circuitul economic și comercial al Uniunii a stupefiantelor care nu țin de un circuit strict supravegheat, persoanele care comercializează aceste produse nu pot invoca aplicarea libertăților de circulație sau a principiului nediscriminării în ceea ce privește activitatea care constă în comercializarea canabisului (Hotărârea din 16 decembrie 2010, Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, punctul 42).

63 Prin urmare, trebuie să se stabilească dacă CBD în discuție în litigiul principal constituie un stupefiant, în sensul jurisprudenței citate la punctele 59-62 din prezenta hotărâre.

64 În această privință, trebuie să se arate că această substanță nu este vizată de Convenția privind substanțele psihotrope și nici de Acțiunea comună 97/396, la care se face referire la articolul 1 punctul 1 litera (b) din Decizia-cadru 2004/757.

65 Astfel, trebuie să se stabilească dacă CBD în discuție în litigiul principal este vizat de Convenția unică la care se face referire la articolul 1 punctul 1 litera (a) din Decizia-cadru 2004/757 și care este de asemenea menționată la articolul 71 alineatul (1) din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen.

66 În ceea ce privește interpretarea unei convenții internaționale, cum este Convenția unică, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, un tratat internațional trebuie interpretat în funcție de termenii în care este redactat, precum și în lumina obiectivelor sale. Articolul 31 din Convenția de la Viena din 23 mai 1969 cu privire la dreptul tratatelor (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1155, p. 331) și articolul 31 din Convenția de la Viena din 21 martie 1986 cu privire la dreptul tratatelor între state și organizații internaționale sau între organizații internaționale (*Documents officiels de la Conférence des Nations unies sur le droit des traités entre États et organisations internationales ou entre organisations internationales*, vol. II, p. 91), care exprimă în acest sens dreptul internațional cutumiar general, precizează, referitor la acest aspect, că un tratat trebuie să fie interpretat cu bună-credință, potrivit sensului obișnuit care trebuie atribuit termenilor tratatului în contextul lor și în lumina obiectului și a scopului său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 ianuarie 2006, IATA și ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, punctul 40).

67 Din preambulul Convenției unice rezultă că părțile se declară, printre altele, preocupate de sănătatea fizică și psihică a umanității, precum și conștiente de obligația care le revine de a preveni și de a combate toxicomania.

68 Potrivit articolului 1 alineatul 1 litera j) din Convenția unică, termenul „stupefiant” desemnează orice substanță din tabelele I și II din această convenție, fie că este naturală sau sintetică. În tabelul I din această convenție figurează, printre altele, canabisul, rășina de canabis, precum și extractele și tincturile de canabis.

69 În plus, termenii „canabis” și „plantă de canabis” sunt definiți la articolul 1 alineatul 1 literele b) și c) din Convenția unică ca fiind „vârful florifer sau fructifer al canabisului (exceptând semințele și frunzele care nu sunt însoțite de vârfurile ramurilor) și a cărui rășină nu a fost extrasă, oricare ar fi întrebuințarea lor” și, respectiv, ca „toate plantele de genul canabis”.

70 În speță, din elementele dosarului de care dispune Curtea reiese că CBD în discuție în litigiul principal este extras din planta *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu doar din semințele și din frunzele acestei plante, cu excluderea vârfului florifer sau fructifer.

71 În aceste condiții, este adevărat că o interpretare literală a dispozițiilor Convenției unice ar putea conduce la concluzia că, întrucât CBD este extras dintr-o plantă de genul canabis, iar această plantă este utilizată integral, inclusiv vârful său florifer sau fructifer, acesta constituie un extract de canabis în sensul tabelului I din această convenție și, în consecință, un „stupefiant” în sensul articolului 1 alineatul 1 litera j) din convenția menționată.

72 Cu toate acestea, trebuie să se arate că din elementele dosarului de care dispune Curtea și care sunt rezumate la punctul 34 din prezenta hotărâre rezultă că CBD în discuție în litigiul principal nu are un efect psihotrop și un efect nociv asupra sănătății umane pe baza datelor științifice disponibile. De altfel, potrivit acestor elemente din dosar, soiul de canabis din care a fost extrasă această substanță, care a fost cultivat în mod legal în Republica Cehă, are un conținut de THC care nu depășește 0,2 %.

73 Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 67 din prezenta hotărâre, Convenția unică se întemeiază, printre altele, pe un scop de protecție a sănătății fizice și psihice a umanității. În consecință, trebuie să se țină seama de acest scop în interpretarea dispozițiilor convenției menționate.

74 O astfel de abordare se impune cu atât mai mult cu cât lectura comentariilor cu privire la Convenția unică publicate de Organizația Națiunilor Unite referitoare la definiția „canabisului” în sensul acestei convenții conduce la concluzia că, având în vedere scopul și spiritul general al convenției menționate, această definiție este intrinsec legată de stadiul cunoașterii științifice în ceea ce privește nocivitatea produselor derivate din canabis pentru sănătatea umană. Cu titlu ilustrativ, din aceste comentarii reiese astfel în special că excluderea din definiția canabisului care figurează la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din aceeași convenție a vârfurilor florifere sau fructifere a căror rășină a fost extrasă era justificată de împrejurarea că aceste vârfuri nu conțin decât o cantitate absolut neglijabilă de principiu psihoactiv.

75 Având în vedere aceste elemente, a căror verificare este de competența instanței de trimitere, trebuie să se considere că, întrucât CBD nu conține un principiu psihoactiv în stadiul actual al cunoștințelor științifice amintite la punctul 34 din prezenta hotărâre, ar fi contrar scopului și spiritului general al Convenției unice ca acesta să fie inclus în definiția „stupefiantelor” în sensul acestei convenții, ca extract de canabis.

76 Rezultă că CBD în discuție în litigiul principal nu constituie un stupefiant, în sensul Convenției unice.

77 Pe de altă parte, mai trebuie adăugat că, astfel cum a arătat și Comisia, CBD în discuție în litigiul principal a fost produs și comercializat în mod legal în Republica Cehă.

78 În lumina tuturor considerațiilor care precedă, trebuie să se concluzioneze că articolele 34 și 36 TFUE sunt aplicabile CBD în discuție în litigiul principal.

79 În această privință, trebuie amintit că libera circulație a mărfurilor între statele membre este un principiu fundamental al Tratatului FUE care își găsește expresia în interzicerea, prevăzută la articolul 34 TFUE, a restricțiilor cantitative la import între statele membre, precum și a oricăror măsuri cu efect echivalent (Hotărârea din 18 iunie 2019, Austria/Germania, C-591/17, EU:C:2019:504, punctul 119).

80 Potrivit unei jurisprudențe constante, interzicerea măsurilor cu efect echivalent unor restricții cantitative la import prevăzută la articolul 34 TFUE are în vedere orice măsură a statelor membre de natură să constituie, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea comerțului în interiorul Uniunii (Hotărârea din 18 iunie 2019, Austria/Germania, C-591/17, EU:C:2019:504, punctul 120).

81 Pe de altă parte, o măsură, chiar dacă nu are nici ca obiect, nici ca efect aplicarea unui tratament mai puțin favorabil produselor care provin din alte state membre, intră de asemenea în sfera noțiunii „măsuri cu efect echivalent unor restricții cantitative”, în sensul articolului 34 TFUE, în cazul în care aceasta împiedică accesul pe piața unui stat membru al produselor originare din alte state membre (Hotărârea din 18 iunie 2019, Austria/Germania, C-591/17, EU:C:2019:504, punctul 121).

82 În speță, nu se contestă că interdicția de a comercializa CBD produs în mod legal în alt stat membru, atunci când este extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu doar din fibre și din semințe, constituie o măsură cu efect echivalent unor restricții cantitative, în sensul articolului 34 TFUE.

83 Cu toate acestea, dintr-o jurisprudență constantă rezultă că o asemenea măsură poate fi justificată de unul dintre motivele de interes general enumerate la articolul 36 TFUE sau de cerințe imperative. Și într-un caz, și în celălalt, dispoziția națională trebuie să fie de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins (Hotărârea din 18 iunie 2019, Austria/Germania, C-591/17, EU:C:2019:504, punctul 122).

84 Pe de altă parte, o măsură restrictivă poate fi considerată de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit doar în cazul în care răspunde cu adevărat preocupării privind atingerea acestuia în mod coerent și sistematic (Hotărârea din 23 decembrie 2015, Scotch Whisky Association și alții, C-333/14, EU:C:2015:845, punctul 37).

85 În măsura în care Republica Franceză arată că reglementarea sa, care interzice comercializarea produselor provenite din părțile plantei de canabis, altele decât fibrele și semințele acesteia, urmărește protecția sănătății publice care figurează la articolul 36 TFUE, trebuie amintit că sănătatea și viața persoanelor ocupă primul loc între bunurile și interesele protejate de Tratatul FUE și că statele membre sunt cele care decid cu privire la nivelul la care înțeleg să asigure protecția sănătății publice, precum și cu privire la modul în care acest nivel trebuie atins. Întrucât acesta poate varia de la un stat membru la altul, este necesar să se recunoască statelor membre o marjă de apreciere (Hotărârea din 19 octombrie 2016, Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, EU:C:2016:776, punctul 30).

86 O asemenea putere de apreciere cu privire la protecția sănătății publice este deosebit de importantă atunci când se demonstrează că, în stadiul actual al cercetării științifice, persistă anumite incertitudini asupra anumitor substanțe utilizate de consumatori (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Comisia/Franța, C-333/08, EU:C:2010:44, punctul 86).

87 Întrucât articolul 36 TFUE prevede o excepție de strictă interpretare de la libera circulație a mărfurilor în interiorul Uniunii, revine autorităților naționale care o invocă sarcina de a demonstra în fiecare caz în parte, ținând cont de rezultatele cercetării științifice internaționale, că reglementarea acestora este

necesară pentru a proteja efectiv interesele vizate de dispoziția menționată și, în special, că din comercializarea produselor în cauză rezultă un risc real pentru sănătatea publică care trebuie să facă obiectul unei evaluări aprofundate (Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Comisia/Franța, C-333/08, EU:C:2010:44, punctele 87 și 88).

88 O decizie de interzicere a comercializării, care de altfel constituie obstacolul cel mai restrictiv în calea schimburilor ce privesc produse legal fabricate și comercializate în alte state membre, nu poate fi adoptată decât dacă riscul real pentru sănătatea publică invocat se stabilește în mod suficient pe baza celor mai recente date științifice disponibile la data adoptării unei asemenea decizii. Într-un astfel de context, evaluarea riscului pe care statul membru este obligat să o efectueze are ca obiect aprecierea gradului de probabilitate a efectelor nefaste pentru sănătatea umană ale utilizării produselor interzise și a gravității acestor efecte potențiale (Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Comisia/Franța, C-333/08, EU:C:2010:44, punctul 89).

89 Atunci când își exercită puterea de apreciere în ceea ce privește protecția sănătății publice, statele membre trebuie să respecte principiul proporționalității. În consecință, mijloacele pe care le aleg trebuie să se limiteze la ceea ce este efectiv necesar pentru a asigura protecția sănătății publice, acestea trebuie să fie proporționale cu obiectivul astfel urmărit, care nu ar fi putut fi atins prin măsuri care să restrângă mai puțin schimburile intracomunitare (Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Comisia/Franța, C-333/08, EU:C:2010:44, punctul 90).

90 Desigur, evaluarea pe care statul membru este obligat să o efectueze ar putea revela în această privință un grad ridicat de incertitudine științifică și practică. O astfel de incertitudine, inseparabilă de noțiunea de precauție, influențează întinderea puterii de apreciere a statului membru și se repercutează astfel asupra modalităților de aplicare a principiului proporționalității. În astfel de situații, trebuie admis că un stat membru poate lua, în temeiul principiului precauției, măsuri de protecție fără a trebui să aștepte demonstrarea deplină a caracterului real și grav al acestor riscuri. Cu toate acestea, evaluarea riscului nu se poate întemeia pe considerații pur ipotetice (Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Comisia/Franța, C-333/08, EU:C:2010:44, punctul 91).

91 O aplicare corectă a principiului precauției presupune, în primul rând, identificarea consecințelor potențial negative pentru sănătate ale utilizării propuse a produsului și, în al doilea rând, o evaluare comprehensivă a riscului pentru sănătate, întemeiată pe cele mai fiabile date științifice disponibile și pe cele mai recente rezultate ale cercetării internaționale (Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Comisia/Franța, C-333/08, EU:C:2010:44, punctul 92).

92 Atunci când se dovedește imposibilă determinarea cu certitudine a existenței sau a întinderii riscului invocat din cauza naturii insuficiente, neconcludente sau imprecise a rezultatelor studiilor efectuate, dar persistă probabilitatea unui prejudiciu real pentru sănătatea publică în ipoteza realizării riscului, principiul precauției justifică adoptarea unor măsuri restrictive, cu condiția ca acestea să fie nediscriminatorii și obiective (Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Comisia/Franța, C-333/08, EU:C:2010:44, punctul 93).

93 Desigur, în lumina jurisprudenței citate la punctele 83-92 din prezenta hotărâre, revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia dacă interdicția de a comercializa CBD produs în mod legal în alt stat membru, atunci când este extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu doar din fibre și din semințe, este de natură să garanteze realizarea obiectivului de protecție a sănătății publice și nu depășește ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins. Revine însă Curții obligația de a furniza instanței de trimitere toate indicațiile necesare pentru a o orienta în această apreciere.

94 În ceea ce privește aprecierea aspectului dacă această interdicție este de natură să asigure realizarea obiectivului de protecție a sănătății publice, trebuie să se arate că, în ședință, a rezultat că interdicția menționată nu ar afecta comercializarea CBD de sinteză care ar avea aceleași proprietăți ca CBD extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa și care ar putea fi utilizat ca substitut al

acestuia din urmă. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica această împrejurare care, dacă ar fi dovedită, ar fi de natură să indice că reglementarea în discuție în litigiul principal nu este aptă să atingă, în mod coerent și sistematic, acest obiectiv.

95 În ceea ce privește necesitatea interdicției de a comercializa CBD atunci când acesta este extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu doar din fibre și din semințe, trebuie să se arate că Republica Franceză nu are obligația de a demonstra că proprietatea periculoasă a unui astfel de produs este identică cu cea a unor stupefiante precum substanțele care figurează în tabelele I și II din Convenția unică. Nu este mai puțin adevărat că revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia datele științifice disponibile și prezentate în fața sa pentru a se asigura, în lumina jurisprudenței citate la punctele 88-92 din prezenta hotărâre și ținând seama de considerațiile formulate la punctul 72 din această hotărâre, că riscul real invocat pentru sănătatea publică nu rezultă ca fiind întemeiat pe considerații pur ipotetice.

96 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolele 34 și 36 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale prin care se interzice comercializarea CBD produs în mod legal în alt stat membru, atunci când este extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu doar din fibre și din semințe, cu excepția cazului în care această reglementare este de natură să asigure realizarea obiectivului de protecție a sănătății publice și nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia. Regulamentele nr. 1307/2013 și nr. 1308/2013 trebuie interpretate în sensul că nu se aplică unei astfel de reglementări.

Cu privire la cheltuielile de judecată

97 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolele 34 și 36 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale prin care se interzice comercializarea canabidiolului (CBD) produs în mod legal în alt stat membru, atunci când este extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu doar din fibre și din semințe, cu excepția cazului în care această reglementare este de natură să asigure realizarea obiectivului de protecție a sănătății publice și nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia. Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului și Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului trebuie interpretate în sensul că nu se aplică unei astfel de reglementări.

Semnături